

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *Edith Österlund*
 Härad: *Västbo* Adress: *Box 5, Hillerstorp*
 Socken: *Kulltorp* Berättat av: *Emma Österlund*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *1862* i *Kulltorp*

Byskomakaren. s. 1-12.

Lärdet hade bönderna lätit
bereda. s. 1-2, 12.

Olika slags skodon. s. 2-5.

Skomakarsisa. s. 8-9.

"Kväs" i skoma. s. 10-12.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N.R. M. 7173 :1
Landskap: Småland Upptecknat av: Edith Östlund
Härad: Västbo Adress: Box 5, Killeströms
Socken: Killeströms Berättat av: Emma Östlund
Uppteckningsår: 1941 Född år 1862 i Killeströms.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Vi skall här söka skildra by-
skomakarens roll bland all-
ningen. I kilsen Killeströms
fanns en byskomakare som
vandrade omkring med sina
gesäller på 1860-70 talet.

Skomakaren var Nils Anders-
son och han kom här man
budar honom med två lärling-
ar i sällskap. Lådet till
skorna och störlarna hade
börjarna låtit bereda själv.
Här de slaktat vilt kreatur eller
här de spikade "bya" eller "bygna"

Skriv endast på denna sida!

1. Lunderna byggde på en luter-
gärds eller boarvig till
förläggning. Då kom Jöke-
garvaren som man kallade
en garvare från Åsenhöga
och boide och man fick
lämna lundar och skinn
åt honom till garvning.
Den främling som hette
Jensson i Lunde tog också
med lundar men det var till
försäljning. Ändå, då skoma-
karen anlände hade man
läder och sulor tillräckligt
och arbetet kunde börja. Till
jag gjordes grova vardags-
skölar samt ~~små~~ kortskäft-
te skölar till kyrkskölar

med sinkor på såväl vardags-
som helgdagsströlar. Man an-
vände järnskipt till klackar-
na till skorna för de skulle
bli starkare, vilka senare
brändes ut av mässings-
skipt. "Bekatriken" (= "becktriden")
gjorde skomakaren och pojkar-
na en lintrid och satte
konst (= smakar) i ändarna.
Det var unga med "bekatriken"
allt skomakeriarbete gjordes
för hand maskiner fanns inga.
Man skulle ha surkängor
med låga skift litasa barn-
en och det var ett odelat
någ. Då skomakaren och
hans pojkar satte sig ned vid

Skomakarsavlan. Alla händer
och fingrar också hade en
liten slaktbarkläf slakte-
sala. Bäst till "bekräsen"
brutade måste föra med
sig men linträd måste man
länga fram. Ävrig slaktbark-
lan användes till skomakar-
savl och den stod i varje
gård för mästarens räkning.
Den användes inte så mycket
till något annat. I slutet
av 1870-talet g. blev det märkt
med "mässingsinken" på fram-
timmerstämman. Meddelaren
sinnas då att Klara Lundahl
i Österby hade de friska bång-
orna med mässingsinken på

i orden. Det var hennes
"förbruknings" som var så
fina. Förbrukningsläden skulle
visas på andra lösnings-
dagen. Klara Lundahl gifte
sig 1878 och meddelaren säger
att "förbruknings" även
föremål för mycket beundran
från de kvinnligas sida. Den
fina skor hade gjorts av sko-
makaren August Berthand
född år 1852 i Värnamo. Han
broskade sig i kullbrog i tidiga
år och hade frivärmt sig
en enastående skicklighet
i skomakeryrket. Förståndet
i förig hos denne yrkesman
var minimalt. Att han skulle

ACC. N.R. M. 7173:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

gifta sig och det lysta fri-
koren och hans frälskvinnor
Hella Kong var pastor Henrik
missung's därför att Hella
var havande. När han då
läste lysescydeln läste han
sålunda: Ett ästa fribunt,
i stället för ett "kristligt
ästa fribunt" kan jag förbi
kristligt med glet. Detta
var 1877. Då sade E. O. Jacobs-
son: Kullbry till Beruhund!
"Nu kan du sätta en prästen
ty kan jag över "kristligt" i
lysescydeln därför att Hella
är med barn! Då nu kan
du annåla pastor Henrik
för omkypitlet så sätter de

än prästen. Då ilsknade Bern-
hard till och beredde sig att
gå till prästgården och då
såg Calle Jacobsson kaj och
sade: Det är bäst du inte
bryr dig om det tyg då kan
han smälta dig för du kan
det så ställt med Hella och
då kanske vi blir skilda
från kyrkan och utskutna
ur kuds församling. För
du se. Så Bernhard och
tyg sig en junderne Det
gulle va. uthålligt; och så
blev det ingenting av denna
sak. Denna historia som vi
sann önskar meddelaren dock
att det inte bringas till offentl.

ligheten därför att Bernhards
Barn blev i dessa teater.
Såsom, eller på 1880-talet
början blev det modernt ~~och~~
resiröringar till kunnarna
vilket var modernt en
tid framåt men gick snart
in i modet, det var pjäser
med resor i sidorna och
en ströypa bak på ryggen
att den i så man skulle
ha på dem. Kånen hade
också sidorna men de var
gjorda glada att dem. Så
ska vi sjunga skomakar-
visan vilken låd så här:

Skomakaren,
skolidan,

lästaknippen
pennasull...
Folkhantoken,
kunnaringen,
gå till flickorna i månsken.
Lygstecknaren har läst sig
melodien den är rätt så
trevlig och melodisk i
all sin enkelhet. Så där
glada var yrkesutövarena
av det gamla skrivarsen-
det. Det var gott och glittrigt
förhållandet emellan yrkes-
utövarena och folket i byar-
na och alla i gårdarna
gladdes då skrivaren eller
skrivaren kom med sine
läringar.

Så blev det modernt med
"kvare" i skorna, åtminstone
i ena skon ^{en} ~~eller~~ stöveln
Lunnas ättadskans genom att
i ~~stället~~ under sulan in-
lägga två ~~lånade~~ ^{lånade} ~~lånade~~ ^{lånade}
barns blåa sidan mest
vartannat eller också lög-
ga två länkebiter med det
blåa mest vartannat
så fick man "kvare" i
skorna. Men när skomakari-
en Nils Andersson i Kallset
med gesäller kom till Lunnas
[= Frisketorget] och gjorde skor
och prjade fara-stina om
kom ville ha "kvare" i skorna
och kom sade att han ville

ka det sade skomakaren;
Då får du gå i kjora ~~laka~~
~~laka~~ lakris = lakrits eller
får du inget kassie i
skorna. Per-Anna travade
i väg och köpte lakrits till
skomakerna vilka nu trua-
de att hon skulle få fin-
fint 'kassie' i skorna. Och
de kassade så fint hennes
händer när hon gick fram
kyrkvägen, alldeles stund
hon hade en vaggande gång.
Och aldrig glömde hon att det
var 'lakritsen' som var orsaken.
Lakritsen åt skomakerna
upp och hade hjärtans eld.
Och historien cirkulerade och -

men runt. Fiket längre
fram eller på 1880-talet
knågade man gora skylt-
skor. De var av "hästsköld"
[="hästskylt"] som räknades
för mycket fina skor. Det
var av lästhud som benades
till skor då.

Allt gå in i kyrkan med knäer
i skena gick man ofta sig ut
Jonas Almén i Andstads rikari-
erade i kyrkan någon gång,
var inte så trevligt. När då
Pera-Hina komade in, stannade
han i sin predikan spände
ögonen i henne och tog till
hon satt sig. Pera-Hina ville
komma sent ty hon ville att
bli uppmärksammand.